

Marianne Bomgren

Skoletjenesten Öresund 1999-2011

Ett samarbete mellan Skoletjenesten på Sjælland och Kultur Skåne

Innehållsförteckning:

Inledning	sid 3
Sammanfattning	sid 4
Historik	sid 7
Start med Interreg IIA	sid 8
Fortsatt projektsamarbete från 2002	sid 11
Nätverksarbetet fördjupas	sid 13
Nytt koncept för våra lärarfortbildningar	sid 15
Fördjupning med Interreg IIIA: ÖKA	sid 17
Renässans, Linné och Kulturutveckling Barn och Unga	sid 21
Två starka nätverk	sid 25
En förändrad verklighet och ny profil	sid 27
Kultur Skåne och Skoletjenesten avslutar samarbetet	sid 30

Inledning

I denna slutrapport har gjorts ett försök att sammanfatta den verksamhet som bedrivits under namnet Skoletjenesten Öresund (namnbyte från Öresundsskoletjenesten skedde under andra verksamhetsåret). Det har naturligtvis inte varit möjligt att ta med allt utan ett urval har skett. I sammanfattningen har vi bland annat tagit upp ämnen som vi anser intressanta att arbeta vidare med utifrån ett Öresundsregionalt perspektiv.

För den som vill ha mer detaljerad information så hänvisar vi till Skoletjenestens årsberetning samt slutrapporten för projektet Öresunds-KulturAmbassadörer.

Lärofortbildning i Sagnlandet Lejre 2010.

Arkeologisk utgrävning i Trelleborg.

Sammanfattning

Kultur Skåne och Skoletjenesten har samarbetat kring verksamheten Skoletjenesten Öresund under perioden 1999 – 2011. Det startade som ett projekt med medel från **Interreg IIA** och blev sedan en permanent verksamhet. Målgruppen har varit Öresundsregionens skolor och samarbetspartners, i första hand Skoletjenestens medarbetare på olika kulturinstitutioner samt de regionalt finansierade kulturpedagogerna i Skåne.

Det primära syftet med verksamheten har varit att få skolorna att upptäcka och använda de aktiviteter som kulturinstitutionerna erbjuder, främst förmå målgruppen att pröva möjligheterna på andra sidan sundet. Vi har haft stor framgång med vår **kompetensutveckling** för lärare och via dessa arrangemang byggt ett kontaktnät med lärare från Skåne och Sjælland, som ofta återkom på våra seminarier. Inom vissa områden fyllde vi ett behov rent kunskapsmässigt, men många lärare har också fått upp ögonen för andra kulturinstitutioner än de som de vanligtvis besökte med sina klasser. Däremot var det betydligt färre än vi hoppats på som kunde komma tillbaka med sina elever, och hindret har främst varit för höga resekostnader.

När det gäller kompetensutvecklingen för lärare så har vi haft en god geografisk spridning med deltagare från hela Skåne och Nordsjælland. I denna rapport finns dessa arrangemang presenterade för sig, då det ger en bild av hur många och vilka institutioner vi samarbetat med samt den innehållsliga bredden på vår verksamhet. Vi bytte koncept efter några år och arrangerade medvetet mindre seminarier för färre deltagare, för att skapa aktiva mötesplatser för danska och svenska lärare. Under den sista perioden har vi tyvärr märkt att lärare inte haft möjlighet att delta i samma utsträckning som tidigare. Det tror vi har sin förklaring i förändringar i skolvärlden, både på dansk och svensk sida. En orsak är t ex att skolorna inte har råd att betala vikarier när den ordinarie är på utbildning.

Under perioden 2004-2006 bedrevs utvecklingsprojektet **ÖresundsKulturAmbassadörer** (ÖKA) med medel från Interreg IVA. Erfarenheterna från projektet visade på behovet av tid när Öresundsperspektivet ska bakas in i skolans undervisning, t ex vid ett samarbete med en klass från andra sidan sundet. För att få i gång fler skolsamarbeten kring Öresund krävs att det blir förankrat hos skolförvaltning och skolledning.

Vi hade tidigt märkt att **språket** var svårt för eleverna, ibland också för lärarna. Det är nödvändigt att man från kulturinstitutionernas sida tar hänsyn till detta i sitt utbud om man vill ta emot klasser från andra sidan sundet. Oavsett vilka aktiviteter man erbjuder så får språket en stor roll och det kräver att man gör medvetna val kring hur man arbetar med det. Skolorna behöver arbeta med den danska-svenska språkförståelsen, om man vill att eleverna ska kunna utnyttja Öresundsregionens möjligheter. Att ha en **vänskapsklass** är en god introduktion till grannlandets språk och kultur. Genom t ex ÖKA-projektet och våra lägerskolor har vi sett att kulturinstitutionerna fungerar utmärkt som mötesplatser. Denna väg borde vara möjlig att utveckla, om skolorna kan finansiera sin del. ÖKA projektet visade på att problemet inte bara handlade om pengar, utan också om lärarnas arbetstid. Det krävs lång framförhållning samt utrymme/flexibilitet i skolornas planering för att få till ett lustfyllt och lärande arbete med vänskapsklasser.

Vi har arbetat mycket med **information** till skolor och utvecklat en egen webbplats efter det webbkoncept som skapades för ÖKA-projektet. Hela tiden har det varit nödvändigt att arbeta med olika kanaler. En framtida utvecklingsmöjlighet skulle vara att samordna/utveckla informationsinsatser mot skolvärlden i hela Öresundsregionen. (Skoletjenesten bygger just nu en ny webbplats med större kapacitet). Då skulle skolorna ha en chans att få en bild av kulturinstitutionernas totala utbud i hela Öresundsregionen, inte bara det geografiskt mest närliggande utbudet.

Transporter över sundet har varit en fråga som vi haft på vår dagordning under hela perioden. Skolorna har på de flesta håll haft svårt att arrangera en resa över Öresund och det har främst handlat om tid och ekonomi. Att få billigare transportmöjligheter över sundet är viktigt för framtiden om öresundsintegrationen ska öka för barn och unga. Det hänger naturligtvis ihop med transportmöjligheterna inom Skåne och på Sjælland. Det måste gå att starta tidigt på morgonen om man ska hinna över sundet och åka hem när man behöver till ett rabatterat pris. Det är vår förhoppning att frågan kan drivas vidare på skånsk sida, t ex inom projektet Natur- och Kulturbussen, som ägs av Region Skåne.

Att utveckla kulturpedagogiken genom erfarenhets – och idéutbyte mellan kulturinstitutionernas pedagogiskt ansvariga var också en tanke som dök upp tidigt. Vi har genomfört olika seminarier och möten kring gemensamma frågeställningar. Det har dock inte alltid varit möjligt för Skoletjenestens medarbetare och kulturpedagogerna i Skåne att delta

i ett sådant utbyte, då man inte kunnat prioritera det tidsmässigt. Det har också varit förändringar inom organisationerna som tagit mycket tid, men inte alltid gynnat Skoletjenesten Öresunds verksamhet, (t ex uppdelning i ämnesgrupper inom Skoletjenesten och ny bidragsfördelning från Kultur Skåne). Under de senaste åren har vi märkt ett växande intresse och en större nyfikenhet för vad som sker på andra sidan sundet. Nu undersöker vi en form som vi tror har goda utvecklingsmöjligheter, nämligen att mötas i en gemensam studiegrupp och/eller ett mindre projekt kring ett utvecklingsområde (i detta fall studiegruppen Arkeologi i skolan). Det är viktigt att Öresundssamarbetet integreras i de intresserades kärnverksamhet som en utvecklingsfaktor. Då skulle man kunna höja kvaliteten inom området ytterligare i hela Öresundsregionen.

Arkitektur i undervisningen är ett av de **teman** vi arbetat med som fått samma goda respons på båda sidor av sundet. Det gällde också för temat *Kroppens språk*, som var brett upplagt kring kulturhistoria, konst och natur. *Tycho Brahe* var mest intressant för danska skolor och *Mitt i historien – historiesyn och historiebruk utifrån 1600-talet* väckte mest gensvar i Skåne.

Under det senaste året (2010-2011) så har vi varit Lead Partner för ett så kallat förprojekt kring **arkitektur och stadsutveckling** med medel från Interreg IVA. Vi har i många år samarbetat med Dansk Arkitektur Center (DAC) och uppfattat stort intresse från skolornas sida. I detta projekt var också Miljöverkstaden i Helsingborg involverad och tillförde nya ingångsvinklar till arbetsområdet. Ett syfte med förprojektet var att bygga ett intresse hos fler partners för ett nytt projekt, vilket också gjorts.

Samarbetet mellan Skoletjenesten och Kultur Skåne avslutas den 30/6 2011. Skoletjenesten Öresund fortsätter året ut som ett projektsamarbete mellan Skoletjenesten och Malmö Museer.

Historik

Skoletjenesten Öresunds historia började med ett samarbete 1993 mellan Malmö Museer och Skoletjenesten kring informationsinsatser och undervisning i samband med några aktuella utställningar. Samarbetet växte till en arbetsgrupp bestående av flera aktörer, (bland annat dåvarande Malmö Skolförvaltning och Malmöhus Läns Landsting). Ett resultat av detta samarbete var att det på skånsk sida skapades ett 3-årigt projekt, Skånsk Skoltjänst, med Skoletjenesten som förebild. Skoletjenesten och Skånsk Skoltjänst utvecklade tillsammans en idé om ett utvidgat samarbete tvärs över Öresund. Detta samarbete startade i januari 1999, samtidigt som Region Skåne bildades och Skånsk Skoltjänst blev en permanent del av dess kulturförvaltning, Skoltjänsten/Kultur Skåne. Samtidigt kom Skånetrafikens klasskort till, även det med den danska förlagan som inspiration.

Start med Interreg IIA

- Öresundsskoletjenesten startade som ett projekt med medel från Interreg II A för tidsperioden 1/1 1999 -31/12 2001. Projektet hade följande mål:
 - Att gemensamt dra nytta av Skoletjenestens och Skoltjänstens faciliteter och resurser till fördel för de två institutionernas brukare: elever och lärare.
 - Att koordinera information om kulturutbud och pedagogiska arrangemang.
 - Att utveckla, förmedla och genomföra undervisning på museer och andra kulturinstitutioner, som knyter an till Öresundsregionens historia, natur och kultur.
 - Att stärka kunskapen om svensk och dansk kultur och om ländernas språk.
 - Att arbeta för billigare transporter inom hela Öresundsregionen.

En medarbetare anställdes på halvtid men tyvärr slutade denna person efter kort tid. Under det första året producerades en folder med ett urval av skolprogram: **Natur omkring Öresund**.

1 augusti 2000 startade vi på nytt med **två medarbetare**, Marianne Bomgren och Lotte Stuhr, med anställningar på 80 % (heltid från och med 2001) respektive 50 %. Båda medarbetarna rekryterades från skolans värld (dansk respektive svensk sida) och hade arbetsplats hos Skoletjenesten, som också var arbetsgivare. Projektet omdöptes till **Skoletjenesten Öresund**.

Vi startade med att besöka pedagogiska medarbetare på kulturinstitutioner i Öresundsregionen för att presentera projektet och undersöka vad som kunde vara aktuellt att samverka kring. Uppdraget var främst att samarbeta med de institutioner som var Skoletjenestens fasta samarbetspartners samt de institutioner i Skåne som erhöll kulturpedagogiskt

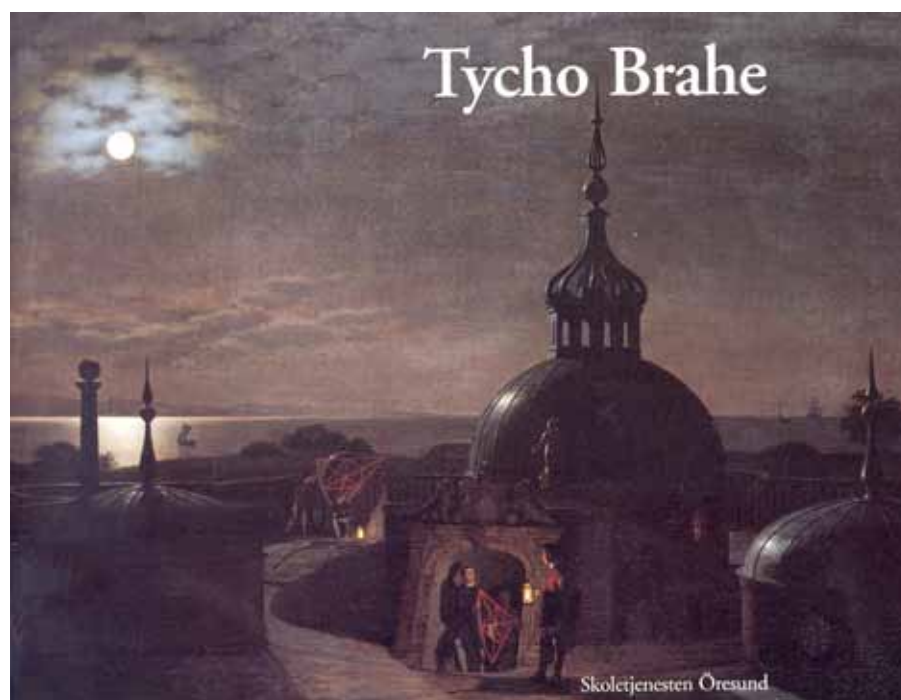
bidrag från regionens kulturförvaltning. Vi gick dock utanför denna ram då vi upptäckte något som kunde vara extra intressant för skolorna som t ex Malmö Konsthalls utställning av Peter Greenaway: Flying over water.

Under den första perioden utformade vi en strategi och beslutade om två teman som vi ville arbeta med i en tvärvetenskaplig kontext.

Den övergripande strategin var att **starta med lärarna**: genom lärarfortbildningar som arrangerades på kulturinstitutioner skulle lärare få upp ögonen för vad som kunde erbjudas – framför allt på motsatta sidan av sundet. Fortbildningsdagarna skulle vara öppna för både svenska och danska lärare så att de också kunde mötas. Tanken var att lärarna sedan skulle komma tillbaka med sina elever.

Våra tvärvetenskapliga teman var *Tycho Brahe* och *Kroppens språk*.

Under 2001 tillfördes ännu ett tema: *Arkitektur i undervisningen*.

Tycho Brahe

Vi kontaktade olika kulturinstitutioner och hade snart flera intresserade, som ville samarbeta kring Tycho Brahe, eftersom man redan hade aktiviteter eller ville utveckla något utifrån Tycho Brahe. Dessa olika skolprogram presenterades i en folder. Vi utarbetade också ett texthäfte som var tänkt som inspirationsmaterial till lärare, men som också kunde

användas för gymnasieelever. En lägerskola på Ven arrangerades två år i rad, där svenska och danska klasser möttes och arbetade med drama. Utifrån dessa lägerskolor producerade vi en lärarhandledning kring drama som metod i skolan.

Kroppens språk

Temat inleddes med ett idéseminarium på Brede Værk, där 22 kollegor från 18 institutioner och deltog. 14 av dessa var sedan representerade med olika skolprogram i den informationsfolder som producerades.

Arkitektur i undervisningen

En folder med olika program producerades och en lärarfortbildning arrangerades med Dansk Arkitektur Center med ett oväntat högt deltagantal.

Kollegialt nätverk

För att underlätta samarbetet tvärs över sundet och börja bygga ett kollegialt nätverk så reste Skoletjenestens pedagogiska medarbetare på en 2-dagars studieresa till Skåne. Där träffade de kollegor på Kulturen, Wanås, Österlens Museum och Hörjelgården i juni 2001. Senare samma år organiserade vi en liknande resa för kulturpedagogerna i Skåne, med besök på Teknisk Museum, Louisiana, Zoo och Nationalmuseet.

Lärarfortbildningar som delfinansierats med Interreg II A-bidrag.

(Den institution som anges är också medarrangör, om inget annat sågs)

Flying over water (Peter Greenaway). Malmö Konsthall den 1/11 2000. Endast för danska lärare.

45 deltagare.

Anna didn't come home that night (Robert Wilson). Kunstindustrimuseet den 11/1 2001. 80 deltagare.

Tycho Brahe. Planetariet i Lund den 21/3 200. 46 deltagare (av 46 platser).

Nationalmuseet 20/11 2001: Tycho Brahe. 86 deltagare.

Introduktion till Zoo för svenska lärare 19/4 2001. Skoletjenesten i Zoologisk Have. 16 deltagare.

Arkitekturstudier för lärare. Dansk Arkitektur Center. 14/9. 92 deltagare.

Lägerskola på Ven: Klass 5, Munkhätteskolan i Malmö och Bellahøj skole i Brønshøj.

Fortsatt projektsamarbete från 2002

Interreg II-projektet avslutades 31 december 2001, men verksamheten förlängdes i ett treårigt **projektsamarbete** mellan Kultur Skåne och Skoletjenesten till och med december 2004. Personalstyrkan var oförändrad, en medarbetare på heltid och en på halvtid. Kultur Skåne betalade drygt hälften av kostnaderna, medan Skoletjenesten stod för kontorsplats, telefon och övrig utrustning.

Vi hade vid projektets avslutande fokus inställt på att skapa ett nytt projekt och söka medel från Interreg III A. Vi hade upptäckt att det behövdes en större satsning på information och ville satsa på en ny webbplats för detta syfte. Vår kompetensutveckling för lärare hade varit en succé med högt deltagarantal och vi hade börjat bygga ett nätverk med lärare från Skåne och Själland. Vi märkte att många lärare återkom på våra arrangemang. Det hade också varit en del klasser som korsat Öresund, men inte så många som vi hoppats på. Den mest direkta återkopplingen

Lägerskola på Ven 2002.

var på Malmö Konsthalls utställning Flying over water, som fick 12 danska skolklasser på besök.

Våra tre teman hade fått god respons om man såg till deltagande på lärarfortbildningar och reaktioner på material. *Kroppens språk* och *Arkitektur i undervisningen* var lika intressant på båda sidor, medan de var mest danska skolor som gav *Tycho Brahe* plats på schemat.

Kroppens språk var det tema som dominerade verksamheten under 2002-2003 och inspirerade till att nya skolprogram utvecklades på olika institutioner. Två lärarfortbildningar hölls, en tillsammans med Thorvaldsens Museum och Nationalmuseet, samt en på Louisiana.

Den första informationsfoldern kring detta tema efterföljdes av en ny version, dels på grund av det stora intresset för temat och dels för att vi bestämt oss för att lyfta fram de naturvetenskapliga institutionernas undervisning – t ex Malmö Museer och Zoologisk Have. I samband med att foldern var klar hölls en fortbildning på Malmö Museer där Skoletjenesten i Zoologisk Have medverkade med en workshop.

Lärarfortbildningar 2002:

Jana Sterbak på Malmö Konsthall den 7/3. 35 deltagare

Arkitektkurs för lärare på Dansk Arkitektur Center den 15/3. 80 deltagare.

Arkitekturens språk och makt på DAC den 3/5 . 52 deltagare.

Kroppens språk. Nationalmuseum och Thorvaldsens Museum den 19/9. 84 deltagare.

Lägerskola på Ven: Helsingør Byskole och Sally Bauerskolan i Helsingborg.

Nätverksarbetet fördjupas

För att undersöka möjligheterna till samarbete mellan våra kollegor inom naturvetenskap och historia så inviterade vi till ett möte på Sagnlandet Lejre i januari 2003. 15 kollegor deltog och det resulterade att man gärna ville fortsätta träffas och utbyta erfarenheter samt utveckla idéer över nationsgränsen och ämnesområden. Under året blev det ett möte i juni på Fredriksdals museer och trädgårdar i Helsingborg, och ett i augusti på Købehavns Museum. Vår tanke med detta informella diskussionsforum var att utveckla tvärvetenskapliga teman till skolorna utifrån kollegors idéer och reella möjligheter. Det sista mötet inom detta forum blev på Experimentarium i augusti 2004 – sen fick det upphöra på grund av deltagarnas tidsbrist.

Detta nätverk var, tillsammans med den naturvetenskapliga delen av temat Kroppens språk, en del av strategin för att väcka intresse hos skolorna för de naturvetenskapliga institutionerna och deras undervisning.

I vårt fortsatta arbete med att stärka kontakten mellan de pedagogiskt ansvariga på regionens institutioner hade vi nu upptäckt ett område som var aktuellt på båda sidor av sundet: hur ska vi arbeta med alla klasser vars elever kommer från olika kulturer och har olika bakgrundskunskaper? För att fördjupa oss i den frågan arrangerade vi ett seminarium i **Interkulturell pedagogik** för Skoletjenestens medarbetare och kulturpedagoger i Skåne. 40 personer deltog på seminariet i oktober 2003 på Malmö Museer, och resultatet av dagen var bland annat att man önskade en uppföljning. Den kom i maj 2004 då nästa seminarium arrangerades på Kulturen i Lund.

Under 2003 deltog en av medarbetarna i fortbildningen **Levande läromedel**, en beställd kompetensutveckling för kulturpedagoger i Skåne som arrangerades av lärarutbildningen på Malmö högskola. Den kom att betyda mycket för det kulturpedagogiska nätverket i Skåne och inte minst för Skoletjenesten Öresund, som fick en mer etablerad plats i nätverket.

Under 2003 hade vi ett uppsökande projekt, då vi kontaktade en rad olika kulturinstitutioner för att undersöka om de hade intresse av att utveckla/bearbeta någon aktivitet så att den **språkligt** kunde fungera för

en klass från andra sidan sundet. Det kunde t ex vara så att man minskade språkets betydelse i sammanhanget och/eller att eleverna utförde mer självständigt, laborativt arbete. Det kunde också vara att kulturinstitutionen bearbetade innehållet så att det inte var fullt av nationella och kulturella referenser – okända för en klass från andra sidan sundet.

10 olika institutioner på båda sidor av sundet blev intresserade och erbjöd var sin aktivitet. Dessa presenterades i en ny folder, som låg klar till skolstarten 2003.

Detta projekt med speciellt anpassade skolprogram var initierat av ett dansk-svenskt skolprojekt på Thorvaldsens Museum, som visade att språket spelade större roll än vi först trott. Det var dock få skolor som nappade på erbjudandet och genom olika kontakter förstärktes vår uppfattning att resekostnaderna var ett alltför stort hinder .

Skoletjenesten på Teknisk Museum och Helsingør-lärare på besök på Fredriksdals museer och trädgårdar.

Nytt koncept för våra lärarfortbildningar

Under de första tre åren hade vi succé med våra fortbildningsdagar för lärare. Det var en strategisk tanke från början: att visa lärarna vad Öresundsregionens kulturinstitutioner kunde erbjuda skolorna, och i samband med det synliggöra vårt uppdrag. Vår intention var att de sen skulle komma tillbaka med sina elever, vilket de inte gjorde.

Lärarfortbildning i Ørestad om arkitektur och stadsplanering.

Under 2003 började vi så smått **att byta koncept**. Från de stora arrangemangen med flera föredragshållare och högt deltagarantal skulle vi nu använda oss av en mindre, mer social form, med större plats för workshops och samtal. Vi hoppades genom detta skapa en grogrund för mer samarbete mellan lärare och elever tvärs över sundet.

Vi såg nämligen det som den mest intressanta och **mest möjliga vägen**; att skolor besökte varandra och i samband med det använde sig av kulturinstitutionernas utbud. Det fanns också resebidrag för skolor som ville besöka varandra: Interregmedel till folklig förankring, resebidrag för skolor i Malmö – København, och Fondet for dansk-svensk samarbejde (nu finns bara den sista fonden kvar).

Lägerskola på Fredriksdals museer och trädgårdar 2003.

2003 års lägerskola bekräftade också denna tanke. Vi arrangerade den med Fredriksdals museer och trädgårdar i Helsingborg med två klasser i årskurs 5. I utvärderingen framkom det tydligt att båda klasserna såg dagen på Fredriksdal som lägerskolans höjdpunkt. Den pedagogiska personalen på Fredriksdal fick förstärkning av en kollega från Frilandsmuseet i Lyngby, vilket uppskattades både av personal och av elever. Det var en erfarenhet från lägerskolorna på Ven, där vi upptäckte hur viktigt det var för eleverna med en språklig balans i förmedlingen. Den klass som var på hemmaplan hade det mycket lättare, vilket den gästande klassen naturligtvis märkte och reagerade emot.

Läraryrfortbildningar 2003:

”Aftenarrangement” på Kunstindustrimuseet – om den nya utställningen ”Utopi og virkelighed i det 20. århundredes kunsthåndværk og design” den 16/1 44 deltagare

Oplev Dunkers – det nye kulturhus i Øresundsregionen! 30/1. Helsingborg. 65 deltagare

Spela roll hos Tycho Brahe – om drama och rollspel som pedagogisk metod . Dunkers kulturhus den 5/3. 15 deltagare

Kroppens sprog/Kroppens språk – om kroppen i moderne kunst . Louisiana den 20/3. 60 deltagare.

Kids in space – hva for en by vil vi ha? Dansk Arkitektur Center den 28/4. 22 deltagare

Kroppens natur? Malmö Museer den 11/3. 39 deltagare

Lägerskola Helsingborg, med Fredriksdals museer och trädgårdar: Melby skole, Melby och

Dalslundsskolan, Åkarp

Fördjupning med Interreg IIIA: ÖKA

På våren 2004 började vi arbeta med en ny ansökan till Interreg IIIA. Utvecklingsprojektet ÖresundsKulturAmbassadörer (förkortat ÖKA) beviljades pengar i september och startade i oktober. Det pågick till oktober 2006 och partners var Skoletjenesten och Skoltjänsten/Kultur Skåne. Projektägare var Kultur Skåne, som stod för projektledare, ekonomi och IT-utveckling i sin medfinansiering. Lotte Stuhr anställdes som projektmedarbetare på halvtid i ÖKA och Skoletjenesten medfinansierade projektet med 40 % av Marianne Bomgrens heltidstjänst. En referensgrupp knöts till projektet med representanter från kulturliv och utbildning.

ÖKAs syfte var att utveckla och genomföra en gränsöverskridande kompetensutveckling för kulturpedagoger och lärare i Öresundsregionen. Projektet bestod av två delar; en seminarierie och en webbplats, och undersökte hur man kunde använda kulturinstitutionerna i undervisningen och hur man kunde samarbeta på tvärs. Med samarbete på tvärs har här menats samarbete och erfarenhetsutbyte *inom* varje yrkesgrupp *tvärs över* Öresund och *mellan* yrkesgrupperna (kulturpedagoger/lärare).

ÖKA-deltagare på väg till startseminarium på Ven. Foto: John Valeur.

ÖKA-nätverket på uppföljning i Roskilde.

33 lärare deltog i denna vidareutbildning (utvalda av drygt 100 sökanden), som sträckt sig över skolåret 05-06. 17 kom från Skåne och 16 från Sjælland. Hälften arbetade i grundskolan och de andra framförallt i gymnasiet, men det fanns också några representanter från vuxenutbildning och lärarutbildning. Dessa lärare skulle sedan verka som ambassadörer på sina skolor och sprida sina kunskaper och erfarenheter vidare.

Kompetensutvecklingen inleddes med ett 2-dagars internat på Ven. De följande seminarierna arrangerades tillsammans med pedagogiska medarbetare/kulturpedagoger från sex olika kulturinstitutioner; Arken – Museum for Moderne kunst, Dunkers Kulturhus i Helsingborg, Landskrona Museum, Danmarks Tekniske Museum, Hörjelgårdens Natur- och Kulturskola och Zoologisk Have. Varje pedagogisk medarbetare planerade och genomförde ett heldagsseminarium på en av dessa institutioner tillsammans med en kollega från andra sidan av sundet.

Ett gemensamt spår för alla seminarierna var att se på möjligheter till samspel mellan de naturvetenskapliga, kulturhistoriska och estetiska ämnesområdena samt att visa på kulturinstitutionen som en alternativ lärande miljö. Då barn och unga inte var målgrupp för Interreg IIIA så kunde inte elevaktiviteter betalas via projektet, men flera av lärarna sökte andra medel och involverade sina klasser. Mellan 300 och 400 elever hade via projektet haft någon typ av samarbete över sundet, och visat att detta kan ske på många olika vis. För de flesta hade besök på en kulturinstitution varit en viktig förutsättning.

Webbplatsen skulle synliggöra de erfarenheter och idéer som kom fram i samband med seminarierna och fungera som en inspirations- och diskussionsplats. Den hade en publik del och en intern. Den interna var för kursdeltagarna, seminarieteamet och projektledningen.

Den publika delen innehöll fakta om projektet samt en projektblogg, med lite mer personligt hållna texter med anknytning till seminariernas innehåll samt om kulturpedagogik i allmänhet.

Projektet redovisades i en slutrapport och en extern evaluering.

Deltagarna var mycket entusiastiska över projektet och ville fortsätta utbytet på något vis. En stor del av gruppen kom att delta i de nätverks-träffar som Skoletjenesten Öresund arrangerade för dem under följande år. Webbplatsen omarbetades till en informationsplats för Skoletjenesten Öresunds ordinarie verksamhet.

Några av de **viktigaste erfarenheterna** med projektet var följande:

De största hindren är tid och pengar, om man vill bedriva undervisning och samarbete tvärs över sundet. Tid utifrån aspekten att skolor på båda sidor av Öresund styrs av olika skol- och läroplaner och att alla skolor/arbetslag måste planera allt längre i förväg. För att lyckas med ett samarbete krävs utrymme och flexibilitet i skolans läsårsplanering.

ÖKA-seminarium på Hörjelgården.

Mycket arbete bör läggas på att utforma gemensamma idéer och projektplaner på ett tidigt stadium. Det andra hindret, pengar, gäller framför allt för elevers resor över sundet. Trots en del subventionerade biljetter blir resekostnaderna för höga för att skolorna ska kunna integrera Öresundsregionens kulturpedagogiska utbud i det ordinarie skolarbetet eller besöka en vänskapsklass.

Lärofortbildningar 2004.

Etik, djur och natur. Zoologisk Have den 27/2. 14 deltagare.

Fremtidens krop – Kroppens fremtid. Arken den 12/3. 30 deltagare.

Design, teknologi og krop. Kunstindustrimuseet den 23/3. 67 deltagare.

Ven som lärande miljö den 30/9- 1/10. Medarrangör: Landskrona Museum. 21 deltagare.

Det medeltida Lund den 6/10. Medarrangör: Kulturen i Lund. 43 deltagare.

Malmö – et centrum for samtidskunst. Malmö Konstmuseum, Malmö Konsthall och Rooseum den 20/10. 25 deltagare.

Lärofortbildningar 2005

København på HC Andersens tid: Københavns Bymuseum den 30/3, 13/4, 11/5 och 27/8.

Totalt 115 deltagare.

Mødepladser i byen. Dansk Arkitektur Center den 8/4. 28 deltagare

Ven som lärande miljö den 19/5- 20/5. Medarrangör: Landskrona Museum. 14 deltagare

Vi byder på en gammel dansk – Malmö. Malmö Museer den 15/9. 33 deltagare.

Förklara dans – kan man det? Skånes Dansteater den 23/11. 12 deltagare.

Renässans, Linné och Kulturutveckling Barn och Unga

Från och med 2005 hade Skoletjenesten Öresund en medarbetare på heltid.

En ny strategi togs fram där vi beslöt oss för att mer aktivt samverka med andra pågående projekt och teman, där kollegor och/eller målgrupp (skolan) redan var involverade.

Citadellet i Landskrona byggdes under renässansen.

Vi hade haft framgång under **HC Andersens jubileumsår** tillsammans med Bymuseet. När arrangörerna för **Renæssance 2006** inbjöd museer i Skåne och Kultur Skåne att delta var vi självklart intresserade. Skoletjenesten/Kultur Skåne och Skoletjenesten Öresund fick uppgiften att koordinera och genomföra två fortbildningsdagar. Den första ägde rum på Malmö Museer och den andra på Kulturen i Lund. Förutom dessa två institutioner så deltog också Landskrona Museum och Musik i Syd i samarbetet.

Föreningen Norden tog initiativ till ett samarbete och tillsammans med dem arrangerade Skoltjänsten/Kultur Skåne och Skoletjenesten Öresund ett kontaktseminarium på Frederiksborgsmuseet. I detta involverade vi också kollegor från tre olika kulturinstitutioner (Glimmingehus, Fredriksdal och självklart Skoletjenesten på Frederiksborgsmuseet) som ledde workshops och visade hur man kunde använda museet på olika sätt i undervisningen och samtidigt skapa kontakt mellan deltagarna.

Det visade sig under 2006 att de skånska kulturinstitutionerna och deras pedagogiska verksamhet skulle bli mycket upptagna med **Carl von Linnés jubileum** följande år (Linné2007). Ett av målen med detta jubileum var att öka intresset för naturvetenskap hos barn och unga, vilket stämde utmärkt med våra tidigare intentioner att få skolorna att använda de naturvetenskapliga institutionerna (se Kroppens språk).

Skoletjenesten Öresund utvecklade ett skolutbytesprojekt; *I Linnés fotspår*, arrangerade en lärarfortbildning tillsammans med Fredriksdals museer och trädgårdar samt arbetade för att sprida informationen om jubileet i Danmark (som bl a resulterade i att danska Biologförbundet skrev en artikel om jubileet i sin tidning Kaskelot). Skolutbytesprojektet fick för få anmälningar. Ett liknande projekt kring modern dans hade också fått ställas in året innan, vilket visade på svårigheterna att få skolorna till projekt som låg utanför skolhuset och som var lite extra resurskrävande.

Lärarfortbildning på Fredriksdals museer och trädgårdar.

Lärofortbildningar 2006

Renässans! Malmö Museer den 17/3. 49 deltagare

Kontaktseminarium med Föreningen Norden. Frederiksborgsmuseet den 24/3. 38 deltagare

Renässansen berättar! Kulturen i Lund den 28/9. 21 deltagare

Minoritetetens mangfoldighed. Dansk Jødisk Museum den 5/10. 25 deltagare

Lärofortbildningar 2007

Ørestad og Christianshavn – om byplanlægning før og nu. Med Dansk Arkitektur Center och Ørestadsselskabet den 23/3. 50 deltagare

Med Linné på Fredriksdal. Fredriksdals museer och trädgårdar den 9/5. 24 deltagare

Från Krøyer till Hammershøi. Den Hirschsprungske Samling den 25/9. 46 deltagare

Ørestad og Christianshavn – om byplanlægning før og nu. Dansk Arkitektur Center och

Ørestadsselskabet den 5/9. 26 deltagare

Region Skånes kulturnämnd beslöt att Skoltjänsten skulle omvandlas till en ny enhet i mars 2007. Enheten fick namnet **Kulturutveckling Barn och Unga**. Genom att sammanföra olika funktioner till en gemensam enhet ville man på Kultur Skåne skapa en större regional tydlighet och bidra till att ge kommunerna en bättre överblick över vad som erbjuds målgruppen barn och unga. Skoletjenesten Öresund skulle ingå i den nya enheten. Uppbyggnadsfasen var tämligen tidskrävande. Ett prioriterat uppdrag för den nya enheten var en översyn av den regionalt finansierade kulturpedagogiken. Den blev klar under 2008. Eftersom Skoletjenesten Öresund inte hade bidrag utan verksamhetsstöd så berördes vi inte direkt av denna översyn, och var inte heller inte delaktig i själva arbetsprocessen.

Kulturutveckling Barn och Unga existerade till och med 2009. Skoletjenesten Öresund arbetade för enhetens räkning med nätverken för kulturkonsulenter och de kommunala kultursamordnarna för barn och unga – det sista t o m juni 2011. Ett viktigt ämne för dessa nätverk och för enheten Kulturutveckling Barn och Unga var det statliga bidraget **Skapande skola**, som lanserades under denna period och som man arbetade mycket med inom kommuner och region samt bland kulturproducenter.

Ett annat arbete inom enheten som Skoletjenesten Öresund deltog i var en utredning kring transporternas betydelse för skolornas inställning till och användande av kultur i skolan. Kulturutveckling Barn och Unga hade beställt denna utredning av en extern konsult, som tyvärr inte lyckades genomföra uppdraget. Denna fråga är också relevant för arbetet inom projektet **Natur** – och Kulturbussen – ett projekt där Skoletjenesten Öresund satt som Kultur Skånes representant i projektgruppen. Det är vår förhoppning att det arbetas vidare med skolornas rese-möjligheter där.

Transportfrågan för skolor som vill resa över sundet har varit på vår dagordning under hela perioden. Det handlar om att de ska kunna genomföra hela resan – från hemorten och över sundet och tillbaka på ett enkelt och billigt sätt. Men för Skoletjenesten upphörde dialogen med de trafikansvariga i och med strukturreformen 2005, då Hovedstadens Udviklingsråd upphörde. Eftersom Skoletjenesten arbetar på kommunal och regional nivå så finns det inga ingångar till det statliga DSB, som ansvarar för Öresundstrafiken. För oss var det en förhoppning att något skulle hända på i Skåne kring detta område – det skulle förhoppningsvis öppna nya dialogmöjligheter på dansk sida.

Lärofortbildningar 2008

Danskjävlar – en svensk kärleksdeklaration. Kunsthall Charlottenborg den 24/1. 32 deltagare.

Mitt i historien på Frederiksborg Slot – historiesyn från två sidor. Frederiksborgsmuseet den 11/3.

22 deltagare

Mitt i historien i Helsingborg – om historiesyn och historiebruk. Dunkers kulturhus den 23/9. 26 deltagare

Lärofortbildningar 2009-2011

Fra industrihavn til bæredygtig by. Dansk Arkitektur Center og By & Havn den 18/9 2009. 31 deltagare

Moderna tider. Malmö Konsthall och Moderna Museet Malmö den 18 18/3 2010. 25 deltagare

På sporet af oldtiden. Sagnlandet Lejre den 23/9 2010. 15 deltagare

Människor och vatten – förr och nu. Regionmuseet Kristianstad och Kristianstad Naturskola den

5/5 2011. 15 deltagare.

Två starka nätverk

Vi har under hela tidperioden arbetat för att Skoletjenestens medarbetare och Kulturpedagogiskt Nätverk (KPN) i Skåne skulle mötas och samverka i mån av intresse. Det har varit ytterst viktigt att det skedde på frivillig basis och i gemensamt intresse, då bägge grupperna har en gedigen arbetsuppgift på hemmaplan. I början fanns det en viss obalans, då Skoletjenesten var en formaliserad och etablerad grupp sedan länge. Men KPN har under dessa år vuxit till ett starkt nätverk och den pedagogiska verksamheten har utvecklats både kvalitativt och kvantitativt. Vi kunde tydligt märka att det fanns nyfikenhet och intresse för varandras verksamheter vid Skoletjenestens mini-studieresa till Helsingborg och Malmö 2006 (som planerats av SkjÖ). I början av 2008 arrangerade vi återigen ett gemensamt seminarium, som den här gången handlade om drama som pedagogisk metod på museer, som bekräftade att det var givande med utbyte kring specifika frågeställningar. Det svåra är att få kontinuitet i mötena, då man inte har så mycket tid över till detta. När det dessutom skapas obligatoriska samarbeten så får det första prioritet. Detta hände t ex när Skoletjenesten bildade sina ämnesgrupper och när de regionala kulturpedagogiska uppdragen delade upp institutionerna i bestämda grupper. Då är det svårt att också hinna Öresundssamarbeta vid sidan av det. Vår slutsats är att Öresundssamarbetet måste integreras med de intresseradades kärnverksamhet som en **utvecklingsfaktor**. En obalans har också uppstått då organisationen Skoletjenesten

Skoletjenesten på studiebesök på Geocenter Møns Klint. Foto: Katja Vinding Petersen.

Kulturpedagogiskt nätverk i Skåne på seminarium på Ven.

hela tiden haft skolan som enda målgrupp och pedagogiken som huvudsakligt arbetsområde, medan kulturpedagogiken blivit en allt mindre del av Kultur Skånes växande uppdrag.

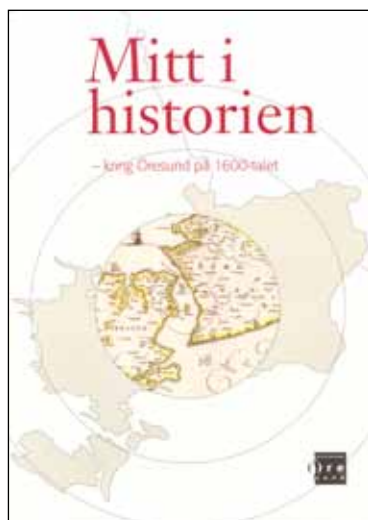
Studiegrupp på tvärs – en möjlig väg?

Under 2010 tog vi initiativ till ett första informellt nätverksmöte för alla som arbetade med **arkeologi för skolan**. Det pågick liknande processer på båda sidor av sundet, som man till viss del kände till. Inte minst hade gruppen Uppsökarna väckt nyfikenhet hos danska kollegor. (Uppsökarna är en grupp skånska museipedagoger som arrangerar kompetensutveckling för lärare på en skola eller i en kommun. De har specialiserat sig på att arbeta med den kulturmiljö som finns i skolans närhet och visa på hur den kan användas i skolarbetet.)

Nätverket hann bara träffas en gång innan Skoletjenesten genomförde en strukturförändring. Det skulle bildas tvärgående studiegrupper – vilket, enligt vår mening, också kunde betyda tvärs över sundet! Vi tog initiativ till en studiegrupp "Arkeologi i skolan" och inbjöd Publik arkeologi, ett av de regionala kulturpedagogiska uppdragen, att vara med. Dessa tackade ja och den pågår under hela 2011. Studiegruppen ses som ett pilotprojekt då man också undersöker om detta är rätt väg att gå för att få till ett fruktbart samarbete mellan kollegor på båda sidor av sundet.

Under hela perioden har Skoletjenesten Öresund deltagit i temadagar, seminarier och studieresor (inkl. planeringsarbete) inom Skoletjenesten samt i Kulturpedagogiskt Nätverks seminarier och verksamhetsdagar i Skåne (inkl. planeringsarbete).

En förändrad verklighet och ny profil

Under 2008 uppmärksammades det både i Sverige och i Danmark att det gått 350 år sedan **freden i Roskilde**. Vi producerade då två fortbildningsdagar kring temat historiesyn och utgav ett texthäfte, med artiklar av kollegor från några institutioner. Detta tema var mest intressant för svenska lärare. Under årens lopp har vi kunnat se att vissa ämnen var mer intressanta för den svenska eller danska sidan, medan andra (temat Kroppens språk samt arkitektur t ex) hade samma positiva gensvar på båda sidor av sundet. En anpassning till gällande läroplaner är nödvändig men räcker inte alltid. Det handlar också om behov av fortbildning för lärare (arkitektur) eller möjligheter att utvidga den enskilda ämnesundervisningen till ett projekt.

Mitt i historien – lärarfortbildning på Frederiksborgs Slot.

Inför klimatmötet i København 2009 formulerade vi en projektidé som heter Miljöagent Øresund, där svenska/danska skolor skulle samarbeta kring hållbar utveckling. Flera kulturinstitutioner var inblandade som resurser. Det fick dock alltför få anmälningar trots att vi var ute i god tid, motsvarande rekryteringen till ÖKA som gått galant 2004.

Under perioden 2008 – 2010 planerade vi också ett nytt internat på Ven samt tre fortbildningsdagar, som fick ställas in pga för få anmälningar. Detta var en ny och tråkig erfarenhet! Det var helt klart **svårare att få genomslag i skolvärlden** nu än när vi startade. Vi uppfattade det som att skolvärlden var mer upptagen med "sitt eget", men också att det sparades (t ex på vikarietimmar), och därför prioriterade man t ex hårdare när det gällde val av kompetensutveckling.

Lärofortbildning i Kristianstad.

Ledningen för Skoletjenesten och enheten Kulturutveckling Barn och Unga hade hela tiden mötts regelbundet för att diskutera verksamhetens inriktning. Vid ett möte i juni 2009 slog man fast att Skoletjenesten Öresund tills vidare skulle omdefinieras **till ett mer konsultativt, utvecklande uppdrag**. Den rollen hade vi redan haft i vissa ärenden, t ex när det gällde ett projekt mellan Teknisk Museum och Fredriksdals museum och trädgårdar inom ramen för Helsingborg – Helsingørsamarbetet.

En mer fördjupad diskussion om hur man bäst kunde utveckla Skoletjenesten Öresund fick vänta eftersom Kultur Skåne precis skulle genomföra en större omorganisation.

Förprojekt med Interreg IVA

Fortbildningsdagarna kring arkitektur hade alltid varit uppskattade, speciellt de som handlade om stadsplanering. ÖKA-nätverkets inspirationsdagar hade delvis haft liknande innehåll och visat på möjligheter att göra något mer. Vi hade samarbetat mycket med Dansk Arkitektur Centers undervisningsavdelning, men vi saknade en partner i Skåne. Vi tog därför kontakt med Miljöverkstaden, en pedagogisk avdelning inom Stadsbyggnadsförvaltningen i Helsingborg. Tillsammans med dem och Dansk Arkitektur Center lämnade vi in en ansökan om medel från **Interreg IVA** till ett så kallat förprojekt. Vi fick beviljat pengar i mitten på september 2010. I projektet, **Använd staden/Brug byen**, skulle skolorna använda öresundsregionens städer som läromedel. Det genomfördes under perioden september 2010-februari 2011. 8 klasser genomförde sina aktiviteter både i Helsingborg och København och det arrangerades två lärarfortbildningar. Projektet rekryterade också en följe-grupp, som bestod av tjänstemän från kultur, utbildning och stadsplanering. Genom den ville vi sprida erfarenheterna från vårt arbete samt undersöka intresset för ett större projekt. Landskrona Museum utvecklade snabbt ett nytt skolprogram utifrån Använd Staden. Intresse för en fortsättning uppstod hos Helsingørs kommune, Miljöverkstaden och Dunkers i Helsingborg, DAC, Område Amager och Bæredygtig Udvikling i København, Landskrona stad och Malmö Museer. Vi höll två möten inom denna grupp av intressenter under våren 2011 och diskuterade en fortsättning med arkitektur och stadsplanering, den här gången med ett demokratiperspektiv för eleverna.

Kultur Skåne och Skoletjenesten avslutar samarbetet

Under 2010 började Kultur Skåne arbeta utifrån sin nya organisation. Skoletjenesten Öresund placerades tills vidare in i verksamhetsområdet Kulturarv och livsmiljö, medan framtiden skulle utredas. I slutet av oktober meddelade Kultur Skåne att man tänkte säga upp samarbetsavtalet vid halvårsskiftet vilket innebar att **samarbetet mellan Region Skåne och Skoletjenesten på Sjælland avslutades 30/6 2011.**

Skoletjenesten Öresund fortsätter i ett projektsamarbete mellan Skoletjenesten och **Malmö Museer** till och med den 31/12 2011.

Foto: Jenny Lindhe/Malmö Museer.